

**ELEMEN SEJARAH MARITIM DALAM
KURIKULUM BERSEPADU SEKOLAH RENDAH
DAN KURIKULUM BERSEPADU SEKOLAH
MENENGAH DI MALAYSIA
(1983 – 2017)**

**FAKULTI KEMANUSIAAN, SENI DAN
WARISAN UNIVERSITI MALAYSIA SABAH
2020**

**ELEMEN SEJARAH MARITIM DALAM
KURIKULUM BERSEPADU SEKOLAH RENDAH
DAN KURIKULUM BERSEPADU SEKOLAH
MENENGAH DI MALAYSIA
(1983 – 2017)**

SAPIHI BIN DULAMIT

**TESIS INI DIKEMUKAKAN UNTUK
MEMENUHI SYARAT MEMPEROLEHI IJAZAH
DOKTOR FALSAFAH**

**FAKULTI KEMANUSIAAN, SENI DAN
WARISAN UNIVERSITI MALAYSIA SABAH
2020**

UNIVERSITI MALAYSIA SABAH

BORANG PENGESAHAN TESIS

JUDUL : _____

_____

IJAZAH : _____

_____

SAYA : _____ SESI PENGAJIAN : _____

(HURUF BESAR)

Mengaku membenarkan tesis *(LPSM/Sarjana/Doktor Falsafah) ini disimpan di Perpustakaan Universiti Malaysia Sabah dengan syarat-syarat kegunaan seperti berikut:-

1. Tesis adalah hak milik Universiti Malaysia Sabah.
2. Perpustakaan Universiti Malaysia Sabah dibenarkan membuat salinan untuk tujuan pengajian sahaja.
3. Perpustakaan dibenarkan membuat salinan tesis ini sebagai bahan pertukaran antara institusi pengajian tinggi.
4. Sila tandakan (/)

SULIT (Mengandungi maklumat yang berdarjah keselamatan atau kepentingan Malaysia seperti yang termaktub di AKTA RAHSIA RASMI 1972)

TERHAD (Mengandungi maklumat TERHAD yang telah ditentukan oleh organisasi/badan di mana penyelidikan dijalankan)

TIDAK TERHAD

Disahkan oleh:

_____
(TANDATANGAN PENULIS)

_____
(TANDATANGAN PUSTAKAWAN)

Alamat Tetap: _____

_____

_____

_____
(NAMA PENYELIA)

TARIKH: _____

TARIKH: _____

Catatan:

*Potong yang tidak berkenaan.

*Jika tesis ini SULIT dan TERHAD, sila lampirkan surat daripada pihak berkuasa/organisasi berkenaan dengan menyatakan sekali sebab dan tempoh tesis ini perlu dikelaskan sebagai SULIT dan TERHAD.

*Tesis dimaksudkan sebagai tesis bagi Ijazah Doktor Falsafah dan Sarjana Secara Penyelidikan atau disertai bagi pengajian secara kerja kursus dan Laporan Projek Sarjana Muda (LPSM).

PENGAKUAN

Karya ini adalah hasil kerja saya sendiri kecuali nukilan, ringkasan dan rujukan yang tiap-tiap satunya telah saya jelaskan sumbernya.

08 Mei 2019

.....
Sapihi Bin Dulamit
DA1411003T

UMS
UNIVERSITI MALAYSIA SABAH

PENGESAHAN

NAMA : **SAPIHI BIN DULAMIT**

NO. MATRIK : **DA1411003T**

TAJUK : **ELEMEN SEJARAH MARITIM DALAM KURIKULUM
BERSEPADU SEKOLAH RENDAH DAN KURIKULUM
BERSEPADU SEKOLAH MENENGAH DI MALAYSIA
(1983 - 2017)**

IJAZAH : **DOKTOR FALSAFAH (SEJARAH)**

TARIKH VIVA : **16 OKTOBER 2019**

PENYELIA

Prof Dr Ismail Ali

DISAHKAN OLEH

UMS
UNIVERSITI MALAYSIA SABAH

Tandatangan

PENGHARGAAN

Assalamualaikum dan salam sejahtera. Syukur ke hadrat Allah SWT kerana dengan limpah dan kurniaNya, saya telah berjaya menyempurnakan penyelidikan ini dengan penuh cabaran dan dugaan. Permulaan bicara, ingin saya merakamkan penghargaan kepada pihak yang berkaitan sepanjang perjalanan sehingga penyelidikan ini berjaya disempurnakan. Terima kasih yang tidak terhingga kepada pihak Kementerian Pelajaran Malaysia atas kebenaran untuk membolehkan saya menyempurnakan Ijazah Doktor Falsafah dalam bidang Sejarah di Universiti Malaysia Sabah.

Penghargaan yang tidak ternilai juga ditujukan khusus kepada penyelia tesis saya, Prof Dr Ismail Ali atas usaha beliau membimbing, mendorong, memotivasikan dan memberi panduan serta tunjuk ajar sehingga tesis ini berjaya disempurnakan. Pengetahuan yang dinamik dan mesra pelajar daripada beliau, membolehkan tesis ini dapat dihasilkan walaupun pelbagai cabaran dan rintangan diharungi semasa proses penyelidikan ini dilaksanakan.

Selautan kasih juga khas buat Allahyarham ayah saya, Haji Dulamit Osman dan Allahyarhamah ibu tersayang Hajah Dg Aisah Haji Ag Ali yang telah banyak berkorban mendidik saya, serta penghargaan yang amat istimewa buat isteri saya, Dr Widayati Roda Harun, dan anak-anak tersayang Syazwina Natasya, Syazwie Adam, dan Syazwie Adif yang sentiasa sabar menanti kejayaan ini, serta tidak jemu-jemu memberi dorongan. Kalian semua menjadi sumber inspirasi dan pendorong semasa menyempurnakan kajian ini.

Akhir sekali, penghargaan juga turut diucapkan kepada individu dan pihak-pihak tertentu yang telah memberikan bantuan dan sumbangan sama ada secara langsung atau tidak langsung dalam menyempurnakan tesis ini. Sesungguhnya benarlah sabda Nabi Muhammad SAW bahawa "tuntutlah ilmu dari lahir hingga ke liang lahad". Semoga Allah SWT membalas budi baik di atas sumbangan anda semua. Terima kasih.

Sapihi Dulamit
18 Mei 2019

ABSTRAK

Kajian ini meneliti elemen sejarah maritim dalam pendidikan sejarah, Kurikulum Bersepadu Sekolah Rendah (KBSR) dan Kurikulum Bersepadu Sekolah Menengah (KBSM) dari tahun 1983 sehingga tahun 2017. Kedua-dua kurikulum ini mempunyai impak yang sangat besar dalam dasar pendidikan negara dan merupakan permulaan kepada transformasi pendidikan pada hari ini. Kajian ini adalah menggunakan penyelidikan kualitatif dan pendekatan sejarah dalam memperolehi sumber-sumber kajian sama ada dalam bentuk primer atau sekunder. Bidang sejarah maritim terdapat dalam penggubalan silibus, peperiksaan, dan buku teks yang digunakan dalam pengajaran dan pembelajaran Kajian Tempatan KBSR dan Sejarah KBSM dalam sistem pendidikan di Malaysia. Dapatan kajian menunjukkan elemen sejarah maritim yang digubal dalam silibus Kajian Tempatan KBSR ialah 8.3 peratus. Manakala silibus Sejarah di peringkat KBSM, 33.3 peratus digubal diperingkat menengah rendah dan 8.3 peratus di peringkat menengah atas. Dalam penilaian peringkat PMR, hanya 11.7 peratus soalan berkaitan sejarah maritim dikemukakan dalam tempoh 2005-2010. Di peringkat SPM, hanya 7.5 peratus soalan berkaitan sejarah maritim dikemukakan dalam kertas 1 dan 12 peratus dalam kertas 2 dalam tempoh 2011-2015. Ini membuktikan bahawa elemen sejarah maritim perlu perhatian yang sewajarnya dalam kurikulum pendidikan di Malaysia. Elemen sejarah maritim masih terikat dengan Kesultanan Melayu Melaka dari peristiwa pengasasan, zaman kegemilangan dan zaman kejatuhan Melaka. Penggubalan berkaitan bidang maritim itu sendiri sepatutnya lebih luas daripada membicarakan tentang Kesultanan Melayu Melaka semata-mata. Bidang maritim dalam pengajaran dan pembelajaran tidak dinyatakan dengan jelas, kerana istilah 'maritim' hanya mula digunakan dalam silibus dan buku teks sejarah tingkatan empat. Perbincangan berkaitan bidang sejarah maritim sewajarnya meliputi negeri-negeri Sarawak dan Sabah dalam perspektif yang lebih luas.

Kata kunci: Elemen, Sejarah maritim, Mata Pelajaran Kajian Tempatan, Mata Pelajaran Sejarah, Kurikulum Bersepadu Sekolah Rendah dan Kurikulum Bersepadu Sekolah Menengah.

ABSTRACT

MARITIME HISTORY ELEMENT IN INTEGRATED PRIMARY SCHOOL CURRICULUM AND INTEGRATED SECONDARY SCHOOL CURRICULUM IN MALAYSIA

This study examines maritime history element in the history education of the Primary School Integrated Curriculum (KBSR) and the Secondary School Integrated Curriculum (KBSM) from 1983 to 2017. Each curricula has a huge impact on the education policy of the country and is the beginning of today's educational transformation. This study uses qualitative research and historical approaches used in acquiring research resources either in the primary or the secondary form. The history of maritime history lies in the formulation of syllabus, examination and textbooks used in the teaching and learning of Local Studies in KBSR and History in KBSM in the Malaysian education system. The findings show that the maritime history element enacted in the Kajian Tempatan KBSR syllabus is 8.3 percent. While in the History syllabus at the KBSM level, 33.3 per cent was formulated at the lower secondary level and 8.3 per cent at the upper secondary level. In the PMR assessment, maritime history related questions comprised of only 11.7 percent from 2005 till 2010. At the SPM level, only 7.5 percent of maritime questions were presented in Paper 1 and 12 per cent in Paper 2 from 2011 till 2015. This proves that the maritime history element needs due attention in education curriculum in Malaysia. Presently, maritime history is only linked to the Malay Sultanate of Malacca from the founding events, its golden age and the fall of Malacca. The study of the maritime element itself should be broader than merely limiting the discussion to only the Malacca Malay Sultanate. The maritime element in teaching and learning is not explicitly stated, since the term 'maritime' has only begun to be used in Form Four history syllabus and textbooks. Discussions related to the maritime history should certainly include the states of Sarawak and Sabah in a wider perspective.

Keywords: *Element, Maritime history, Kajian Tempatan Subject, History Subject, Primary School Integrated Curriculum and Secondary School Integrated Curriculum.*

SENARAI KANDUNGAN

	Halaman
TAJUK	i
PENGAKUAN	ii
PENGESAHAN	iii
PENGHARGAAN	iv
ABSTRAK	v
<i>ABSTRACT</i>	vi
SENARAI KANDUNGAN	vii
SENARAI JADUAL	x
SENARAI RAJAH	xiii
SENARAI SINGKATAN	xix
SENARAI LAMPIRAN	xxi
BAB 1: PENDAHULUAN	
1.1 Pengenalan	1
1.2 Latar Belakang Kajian	5
1.3 Permasalahan Kajian	11
1.4 Tujuan dan Objektif Kajian	14
1.5 Pentakrifan Umum	15
1.6 Skop dan Batasan Kajian	20
1.7 Kepentingan Kajian	21
1.8 Metodologi Kajian	23
1.9 Sorotan Kajian	25
1.10 Struktur Kajian	41
1.11 Kesimpulan	43
BAB 2: LATAR BELAKANG PERKEMBANGAN KURIKULUM PENDIDIKAN DI MALAYSIA SEBELUM 1983	
2.1 Pengenalan	47
2.2 Konsep Kurikulum Pendidikan di Malaysia	52
2.3 Perkembangan Kurikulum Pendidikan di Malaysia	55

2.3.1	Laporan Cheesemen 1946	58
2.3.2	Laporan Holgate 1949	60
2.3.3	Laporan Barnes 1950	60
2.3.4	Laporan Fenn Wu 1951	61
2.3.5	Ordinan Pelajaran 1952	62
2.3.6	Laporan Razak 1956	63
2.3.7	Laporan Rahman Talib 1960	65
2.3.8	Suruhanjaya Aziz 1967	70
2.3.9	Jawatankuasa Kabinet Mengkaji Dasar Pelajaran Kebangsaan 1979	70
2.3.10	Akta Pendidikan 1996	76
2.4	Kurikulum Sejarah	83
2.5	Kesimpulan	91

**BAB 3: KEPENTINGAN PENDIDIKAN SEJARAH MARITIM
DI MALAYSIA**

3.1	Pengenalan	95
3.2	Kerajaan-Kerajaan Maritim di Alam Melayu	99
3.3	Sejarah Awal Pembudayaan Perahu dan Ilmu Pelayaran	123
3.4	Pelayaran, Perdagangan dan Pelabuhan	126
3.5	komuniti Pelaut	137
3.6	Kesimpulan	141

BAB 4: ELEMEN SEJARAH MARITIM DALAM KBSR

4.1	Pengenalan	149
4.2	Kurikulum Bersepadu Sekolah Rendah	152
4.3	Silibus Sejarah Dalam KBSR	161
4.3.1	Kajian Tempatan	162
4.3.2	Pendidikan Sivik dan Kewarganegaraan	171
4.4	Peperiksaan dan Penilaian	173
4.5	Kesimpulan	176

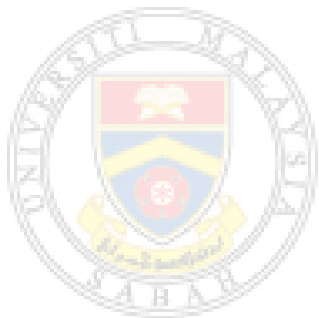
BAB 5: ELEMEN SEJARAH MARITIM DALAM KBSM		
5.1	Pengenalan	181
5.2	Kurikulum Bersepadu Sekolah Menengah	183
5.3	Silibus Sejarah dalam KBSM	189
	5.3.1 Unsur Kemahiran Pemikiran Sejarah	210
	5.3.2 Unsur Penerapan Nilai Patriotisme	215
5.4	Peperiksaan dan Penilaian KBSM	219
5.5	Kesimpulan	256
 BAB 6: KEDUDUKAN SEJARAH MARITIM DALAM BUKU TEKS SEJARAH KBSR DAN KBSM		
6.1	Pengenalan	266
6.2	Buku Teks Alam dan Manusia, dan Pendidikan Sivik dan Kewarganegaraan KBSR	269
6.3	Buku Teks Kajian Tempatan KBSR	274
6.4	Buku Teks Sejarah KBSM	283
6.5	Kesimpulan	338
BAB 7: PENUTUP		341
BIBLIOGRAFI		359
LAMPIRAN		377

SENARAI JADUAL

	Halaman
Jadual 4.1 : Bidang-bidang dalam KBSR	157
Jadual 4.2 : Mata Pelajaran yang ditawarkan dalam KBSR	158
Jadual 4.3 : Peruntukan Masa KBSR	160
Jadual 4.4 : Pencapaian Murid bagi Mata Pelajaran Sejarah dalam Komponen Alam dan Manusia Mengikut Jenis Sekolah	162
Jadual 4.5 : Kandungan Sukatan Pelajaran KT KBSR Tahun Empat	165
Jadual 4.6 : Kandungan Sukatan Pelajaran KT KBSR Tahun Lima	167
Jadual 4.7 : Kandungan Sukatan Pelajaran KT KBSR Tahun Enam	169
Jadual 4.8 : Bidang Sejarah Maritim dalam Pengajaran dan Pembelajaran Kajian Tempatan Tahap II	171
Jadual 4.9 : Sukatan Pelajaran PSK Tahun Empat, Lima dan Enam	172
Jadual 5.1 : Mata Pelajaran KBSM Sekolah Menengah Rendah	185
Jadual 5.2 : Mata Pelajaran KBSM Sekolah Menengah Atas	185
Jadual 5.3 : Peruntukan Waktu Sekolah Menengah Rendah Dalam Seminggu	186
Jadual 5.4 : Peruntukan Waktu Sekolah Menengah Atas dalam	187
Jadual 5.5 : Peruntukan Waktu Sekolah Menengah Rendah dalam Seminggu	187
Jadual 5.6 : Peruntukan Waktu Sekolah Menengah Atas dalam Seminggu (ELEKTIF)	188
Jadual 5.7 : Tema Sejarah KBSM: Sekolah Menengah Rendah	197
Jadual 5.8 : Tema Sejarah KBSM: Sekolah Menengah Atas	198
Jadual 5.9 : Sukatan Pelajaran Sejarah KBSM Tingkatan Satu	199
Jadual 5.10: Sukatan Pelajaran Sejarah KBSM Tingkatan Dua	200
Jadual 5.11: Sukatan Pelajaran Sejarah KBSM Tingkatan Tiga	201
Jadual 5.12: Sukatan Pelajaran Sejarah KBSM Tingkatan Empat	203
Jadual 5.13: Sukatan Pelajaran Sejarah KBSM Tingkatan Lima	205
Jadual 5.14: Tema Sejarah Maritim dalam Kandungan Silibus Sejarah KBSM	207

Jadual 5.15:	Analisis Keseluruhan Tema Sejarah Maritim dalam Silibus Sejarah KBSM	208
Jadual 5.16:	Penerapan Kemahiran Pemikiran Sejarah	211
Jadual 5.17:	Unsur Patriotisme Dalam KBSM	217
Jadual 5.18:	Mata-Mata Pelajaran PMR	222
Jadual 5.19:	Analisis Tajuk Mengikut Subtopik (PMR 2005-2010): Kerajaan Awal di Asia Tenggara	223
Jadual 5.20:	Analisis Tajuk Mengikut Subtopik (PMR 2005-2010): Pengasasan Kesultanan Melayu Melaka (KMM)	224
Jadual 5.21:	Analisis Tajuk Mengikut Subtopik (PMR 2005-2010): Kegemilangan Melaka	226
Jadual 5.22:	Analisis Tajuk Mengikut Subtopik (PMR 2005-2010): Kemerosotan Melaka	228
Jadual 5.23:	Analisis Tajuk Mengikut Subtopik (PMR 2005-2010): Johor Menegakkan Semula Kewibawaan KMM	229
Jadual 5.24:	Analisis Soalan berkaitan Sejarah Maritim (PMR 2005-2010)	231
Jadual 5.25:	Analisis Soalan Sejarah SPM 2011-2015: Soalan Berkaitan sejarah Maritim	232
Jadual 5.26:	Kumpulan 1- Mata Pelajaran Kategori Teras	238
Jadual 5.27:	Kumpulan II - Mata Pelajaran Pilihan Kategori Kemanusiaan	239
Jadual 5.28:	Kumpulan III - Mata Pelajaran Pilihan Kategori Vokasional dan Teknologi	239
Jadual 5.29:	Kumpulan IV - Mata Pelajaran Pilihan Kategori Sains	240
Jadual 5.30:	Kumpulan V - Mata Pelajaran Pilihan Kategori Pengajian Islam	240
Jadual 5.31:	Kumpulan VI - Mata Pelajaran Pilihan Kategori Tambahan	240
Jadual 5.32:	Mata Pelajaran di Luar KBSM	241
Jadual 5.33:	Aspek-Aspek Kajian Sejarah Tempatan Sekolah Menengah Rendah	244

Jadual 5.34:	Ruang Liputan Kajian Tempatan Sejarah Tingkatan 1: Sejarah Diri dan Keluarga	245
Jadual 5.35:	Ruang Liputan Kajian Sejarah Tempatan Tingkatan 2: Sejarah Sekolah	247
Jadual 5.36:	Ruang Liputan Kajian Sejarah Tempatan Tingkatan 3: Sejarah Persekitaran Kawasan Sekolah/Tempat Tinggal/Kediaman	251
Jadual 5.37:	Format Instrumen Pentaksiran Mata Pelajaran Sejarah Sejarah Peringkat SPM (Mulai 2004)	255

UMS
UNIVERSITI MALAYSIA SABAH

SENARAI RAJAH

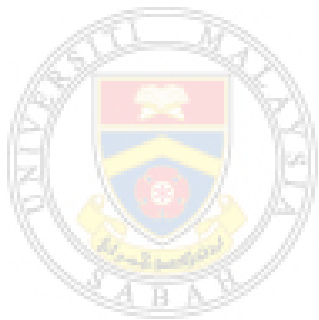
	Halaman
Rajah 1.1: Kerangka Kajian Pengajaran dan Pembelajaran Sejarah Maritim dalam KBSR dan KBSM	20
Rajah 3.1: Empayar Srivijaya	102
Rajah 3.2: Empayar Brunei pada zaman pemerintahan Sultan Bolkiah (1485-1524)	116
Rajah 4.1: Ciri-Ciri KBSR	154
Rajah 4.2: Contoh Pelaporan UPSR	176
Rajah 5.1: Soalan Sejarah PMR 2005	223
Rajah 5.2: Soalan Sejarah PMR 2009	225
Rajah 5.3: Soalan Sejarah PMR 2005	225
Rajah 5.4: Soalan Sejarah PMR 2007	227
Rajah 5.5: Soalan Sejarah PMR 2010	227
Rajah 5.6: Soalan Sejarah PMR 2006 dan 2007	228
Rajah 5.7: Soalan Sejarah PMR 2008	229
Rajah 5.8: Soalan Sejarah PMR 2007 dan 2008	230
Rajah 5.9: Soalan Sejarah PMR 2010	230
Rajah 5.10: Soalan Sejarah SPM Kertas 1, 2011	233
Rajah 5.11: Soalan Sejarah SPM Kertas 2, 2012	233
Rajah 5.12: Soalan Sejarah SPM Kertas 1, 2014	235
Rajah 5.13: Soalan Sejarah SPM Kertas 2, 2016	236
Rajah 5.14: Slip Keputusan SPM 2005 dan 2013	256
Rajah 6.1: Buku Teks Alam dan Manusia KBSR Tahun 4	277
Rajah 6.2: Buku Teks Alam dan Manusia KBSR Tahun 5	278
Rajah 6.3: Buku Teks Alam dan Manusia KBSR Tahun 6	278
Rajah 6.4: Buku Teks PSK KBSR Tahun 4	279
Rajah 6.5: Buku Teks PSK KBSR Tahun 5	279
Rajah 6.6: Buku Teks PSK KBSR Tahun 6	280
Rajah 6.7: Buku Teks Kajian Tempatan KBSR Tahun 4	281
Rajah 6.8: Buku Teks Kajian Tempatan KBSR Tahun 5	281

Rajah 6.9:	Buku Teks Kajian Tempatan KBSR Tahun 6	282
Rajah 6.10:	Kandungan Buku Teks Kajian Tempatan Tahun 5	282
Rajah 6.11:	Kedatangan Parameswara dan Pengasasan Melaka	283
Rajah 6.12:	Perjalanan Parameswara dari Palembang ke Melaka	292
Rajah 6.13:	Melaka Mendapat Nama	293
Rajah 6.14:	Melaka Sebagai Sebuah Pusat Perdagangan Antarabangsa	295
Rajah 6.15:	Penyebaran Islam di Asia Tenggara	296
Rajah 6.16:	Melaka Sebagai Pusat Kegiatan Ilmu	297
Rajah 6.17:	Kawasan Pentadbiran Awal di Sabah	297
Rajah 6.18:	Taburan Kaum di Sabah	298
Rajah 6.19:	Kawasan Pentadbiran Awal di Sarawak	298
Rajah 6.20:	Taburan Kaum di Sarawak	299
Rajah 6.21:	Buku teks Sejarah KBSM Tingkatan 1	299
Rajah 6.22:	Buku teks Sejarah KBSM Tingkatan 2	300
Rajah 6.23:	Buku teks Sejarah KBSM Tingkatan 3	301
Rajah 6.24:	Buku teks Sejarah KBSM Tingkatan 4	301
Rajah 6.25:	Buku teks Sejarah KBSM Tingkatan 5	302
Rajah 6.26:	Tema Zaman Prasejarah dan Keagungan Kesultanan Melayu	303
Rajah 6.27:	Kerajaan Awal di Asia Tenggara	303
Rajah 6.28:	Gambaran kapal yang menyerupai kapal masyarakat maritim	304
Rajah 6.29:	Kerajaan Champa	304
Rajah 6.30:	Kerajaan Chih Tu	305
Rajah 6.31:	Kerajaan Srivijaya	305
Rajah 6.32:	Kerajaan Kedah Tua	306
Rajah 6.33:	Kerajaan Majapahit	307
Rajah 6.34:	Contoh Penggunaan <i>bullet points</i> dalam BTS T1	308
Rajah 6.35:	Manik dan barangan kaca yang ditemui di Lembah Bujang	308
Rajah 6.36:	Penemuan duit perak di Lembah Bujang	309
Rajah 6.37:	Gambaran pelukis kemudahan di pelabuhan Melaka	309
Rajah 6.38:	Gambaran pelukis menunjukkan Orang Laut sedang membawa barang dagangan ke kapal pedagang	310
Rajah 6.39:	Faktor-faktor Kegemilangan Melaka	311

Rajah 6.40:	Struktur pentadbiran Kesultanan Melayu Melaka berdasarkan Sistem Pembesar Empat Lipatan	311
Rajah 6.41:	Petikan daripada Buku Sejarah Melayu	312
Rajah 6.42:	Kedudukan Pelabuhan Melaka	312
Rajah 6.43:	Replika jong yang digunakan untuk mengangkat barang dari kapal pedagang ke daratan	313
Rajah 6.44:	Mata wang yang digunakan semasa pemerintahan Sultan Mansor Shah	314
Rajah 6.45:	Peta Perdagangan Melaka	314
Rajah 6.46:	Petikan surat di antara Melaka dengan Ryukyu (Jepun)	315
Rajah 6.47:	Penyebaran Agama agama Islam di Asia Tenggara	316
Rajah 6.48:	Petikan daripada Hukum Kanun Melaka	316
Rajah 6.49:	Petikan daripada Undang-undang Laut Melaka	317
Rajah 6.50:	Siput gerus dan geweng digunakan sebagai mata wang	317
Rajah 6.51:	Wang logam yang digunakan dalam perdagangan	318
Rajah 6.52:	Empayar Melaka pada zaman keagungannya	319
Rajah 6.53:	Senjata yang digunakan oleh Portugis	322
Rajah 6.54:	Senjata tentera Melaka menentang Portugis	322
Rajah 6.55:	Model kapal Portugis, Caravel	323
Rajah 6.56:	Peta arah penjelajahan orang Portugis ke Timur	323
Rajah 6.57:	Gambaran pelukis serangan pertama Portugis, 25 Julai 1511	324
Rajah 6.58:	Ringkasan bab 7	324
Rajah 6.59:	Sultan Mahmud Shah berundur dari Melaka	325
Rajah 6.60:	Peta ibu negeri kerajaan Johor	326
Rajah 6.61:	Gambaran pelukis serangan Johor ke atas Portugis di Melaka	326
Rajah 6.62:	Gambaran pelukis menunjukkan gabungan angkatan perang Johor dengan Belanda yang berjaya mengalahkan Portugis di Melaka pada tahun 1641	327
Rajah 6.63:	Kota A Famosa	328
Rajah 6.64:	Jajahan takluk Johor	329
Rajah 6.65:	Mata wang semasa pemerintahan Sultan Alauddin Riayat Shah II	331
Rajah 6.66:	Kolek Selat digunakan untuk mengangkat barang dari kapal pedagang ke daratan	332

Rajah 6.67:	Kedudukan Pulau Pinang yang strategik menarik SHTI	333
Rajah 6.68:	Kedah menghadapi ancaman daripada Siam, Burma dan Bugis	335
Rajah 6.69:	Gambaran pelukis menunjukkan Sultan Abdullah dan Francis Light menandatangani Perjanjian Inggeris-Kedah pada tahun 1786	336
Rajah 6.70:	Upacara menaikkan bendera Britain, Union Jack di Pulau Pinang	337

UMS
UNIVERSITI MALAYSIA SABAH

SENARAI SINGKATAN

AM	:	Alam dan Manusia
BTS T1	:	Buku Teks Sejarah Tingkatan 1
BTS T2	:	Buku Teks Sejarah Tingkatan 2
BTS T3	:	Buku Teks Sejarah Tingkatan 3
BTS T4	:	Buku Teks Sejarah Tingkatan 4
BTS T5	:	Buku Teks Sejarah Tingkatan 5
COSC	:	<i>Cambridge Overseas School Certificate</i>
DPK	:	Dasar Pendidikan Kebangsaan
FPK	:	Falsafah pendidikan Kebangsaan
HSC	:	<i>Higher School Certificate</i>
ICT	:	Teknologi Maklumat dan Komunikasi
IPT	:	Institusi Pengajian Tinggi
IQ	:	<i>Intelligent Quotient</i>
KBSR	:	Kurikulum Bersepadu Sekolah Rendah
KBSM	:	Kurikulum Bersepadu Sekolah Menengah
KLSM	:	Kurikulum Lama Sekolah Menengah
KLSR	:	Kurikulum Lama Sekolah Rendah
KMM	:	Kesultanan Melayu Melaka
KPM	:	Kementerian Pendidikan Malaysia
KPS	:	Kemahiran Pemikiran Sejarah
KPT	:	Kementerian Pengajian Tinggi
KSSR	:	Kurikulum Standard Sekolah rendah

KSSM	:	Kurikulum Standard Sekolah Menengah
KT	:	Kajian Tempatan
LCE	:	<i>Lower Certificate of Education</i>
LPM	:	Lembaga Peperiksaan Malaysia
MCE	:	<i>Malaysian Certificate of Education</i>
MSSEE	:	Peperiksaan Masuk Sekolah Menengah Malaya
PIPP	:	Pelan Induk Pembangunan Pendidikan
UPSR	:	Ujian Penilaian Sekolah Rendah
PMR	:	Penilaian Menengah Rendah
SPM	:	Sijil Pelajaran Malaysia
PEKA	:	Pentaksiran Kerja Amali Sains
PSK	:	Pendidikan Sivik dan Kewarganegaraan
PTS	:	Penilaian Tahap Satu
SHTI	:	Syarikat Hindia Timur Inggeris
STPM	:	Sijil Tinggi Persekolahan Malaysia
SRP	:	Sijil Rendah Pelajaran
VOC	:	<i>Dutch East India Company</i>
3M	:	Membaca, Menulis dan Mengira

SENARAI LAMPIRAN

	Halaman
Lampiran A: Buku Teks Alam dan Manusia KBSR Tahun 4	377
Lampiran B: Buku Teks Alam dan Manusia KBSR Tahun 5	378
Lampiran C: Buku Teks Alam dan Manusia KBSR Tahun 6	379
Lampiran D: Buku Teks PSK KBSR Tahun 4	380
Lampiran E: Buku Teks PSK KBSR Tahun 5	381
Lampiran F: Buku Teks PSK KBSR Tahun 6	382
Lampiran G: Buku Teks Kajian Tempatan KBSR Tahun 4	383
Lampiran H: Buku Teks Kajian Tempatan KBSR Tahun 5	384
Lampiran I: Buku Teks Kajian Tempatan KBSR Tahun 6	385
Lampiran J: Buku Teks Sejarah KBSM Tingkatan 1	386
Lampiran K: Buku Teks Sejarah KBSM Tingkatan 2	387
Lampiran L: Buku Teks Sejarah KBSM Tingkatan 3	388
Lampiran M: Buku Teks Sejarah KBSM Tingkatan 4	389
Lampiran N: Buku Teks Sejarah KBSM Tingkatan 5	390
Lampiran O: Buku Teks Sejarah Malaysia KLSM Tingkatan Satu	391
Lampiran P: Buku Teks Sejarah Malaysia KLSM Tingkatan Dua	392
Lampiran Q: Buku Teks Sejarah Malaysia KLSM Tingkatan Lima	393

BAB 1

PENDAHULUAN

1.1 Pengenalan

Pendidikan di Malaysia memainkan peranan yang penting bukan sahaja bertujuan memenuhi keperluan manusia tetapi juga untuk meningkatkan perpaduan antara kaum. Sesungguhnya pendidikan yang ada pada hari ini telah memainkan peranan penting di dalam merealisasikan aspirasi negara untuk mewujudkan perpaduan kaum dan integrasi nasional dalam kalangan masyarakat di negara ini. Kesenambungan daripada itu, kerajaan telah menjadikan matlamat untuk membina negara bangsa sebagai teras pertama dalam Pelan Induk Pembangunan Pendidikan 2006-2015.¹ Pelan Induk ini telah dilancarkan pada 16 Januari 2007, bagi menyahut dan menjayakan agenda pendidikan di bawah Rancangan Malaysia Ke-9. Kerajaan juga telah menjadikan matlamat untuk membina negara bangsa ini sebagai teras pertama dalam Pelan Induk Pembangunan Pendidikan 2006-2015.

Pendidikan merupakan asas penting bagi membangunkan masyarakat dan negara ke arah yang lebih baik, khususnya Malaysia merupakan sebuah negara yang mempunyai masyarakat majmuk. Justeru faktor tersebut membawa kepada implikasi bahawa setiap dasar yang dilaksanakan perlu selari dengan keperluan masyarakat. Dasar pendidikan yang dilaksanakan bukan sahaja bertujuan untuk

---

¹ Pelan Induk Pembangunan Pendidikan, 2006-2010, telah disempurnakan pelancarannya oleh Y.A.B. Datuk Seri Abdullah Hj. Ahmad Badawi pada 16 Januari 2007 bersamaan 26 Zulhijah 1427, di Putrajaya International Convention Centre (PICC), Putrajaya.

memberi pelajaran di sekolah semata-mata tetapi sebagai alat untuk merealisasikan perpaduan bangsa. Melalui sistem persekolahan, masyarakat dibentuk dengan memberi pelajaran kepada semua rakyat Malaysia tanpa mengira bangsa, agama, dan warna kulit. Dasar pendidikan di negara kita dapat diterjemahkan melalui petikan di bawah:

'Pendidikan di Malaysia adalah suatu usaha berterusan ke arah memperkembangkan lagi potensi individu secara menyeluruh dan bersepadu untuk mewujudkan insan yang seimbang dan harmonis dari segi intelek, rohani, emosi dan jasmani berdasarkan kepercayaan dan kepatuhan kepada Tuhan. Usaha ini adalah bagi melahirkan rakyat Malaysia yang berilmu, bertanggungjawab dan berkeupayaan mencapai kesejahteraan diri serta memberi sumbangan terhadap keharmonian dan kemakmuran masyarakat dan negara'.²

Pada amnya, rakyat Malaysia meletakkan nilai yang tinggi terhadap pendidikan dan menganggap pendidikan sebagai satu pelaburan penting untuk memperkuatkan daya intelektual dan kemahiran kerja, dan seterusnya untuk mendapatkan pekerjaan yang baik serta gaji yang lumayan. Berdasarkan betapa mustahaknya pendidikan dalam proses pembangunan individu dan masyarakat, maka dasar-dasar pendidikan kerap dikaji semula dan diperbaharui oleh kerajaan. Dasar pendidikan merupakan satu daripada dasar-dasar awam yang paling banyak digubal dan dilaksanakan oleh kerajaan dari semasa ke semasa. Dasar-dasar pendidikan meliputi berbagai-bagai aspek, dari hal pakaian sekolah hinggalah kepada hal pendidikan tinggi swasta. Dasar-dasar pendidikan pada masa ini lazimnya terdiri daripada jenis dasar eksekutif agar sistem pendidikan mengikuti kemajuan masyarakat dan kemajuan teknologi masa kini.³ Berikutan itu, perbelanjaan untuk menguruskan institusi dan program pendidikan adalah besar. Misalnya, kerajaan memperuntukan 21 peratus belanjawan 2007 atau sebanyak RM33.4 bilion untuk Kementerian Pendidikan Malaysia (KPM).⁴

---

² Bahagian Perancangan dan Penyelidikan Dasar Pendidikan, KPM., *Dasar Pendidikan Kebangsaan (Edisi Ketiga)*, Shah Alam: Giga Wise Network Sdn. Bhd., 2012, DPK-iii.

³ Sufean Hussin, *Dasar Pembangunan Pendidikan di Malaysia: Teori dan Analisis*, Kuala Lumpur: Dewan Bahasa dan Pustaka, 2004, hlm. 13.

⁴ *Belanjawan 2007*, Dipetik dari <http://www1.treasury.gov.my>., pada 25 November 2018.

Secara khusus, RM6.7 bilion diperuntukan untuk pendidikan rendah, RM6.2 bilion untuk pendidikan menengah, RM10.4 bilion untuk pendidikan tinggi dan RM10.1 bilion untuk program latihan. Belanjawan untuk pendidikan seterusnya semakin meningkat setiap tahun, dengan bajet 2015⁵ memperuntukan RM56 bilion untuk Kementerian Pendidikan dan yang terbaru dalam Belanjawan 2019, Kementerian Pendidikan menerima peruntukan terbesar kerana arus perubahan dan kepentingan sektor pendidikan untuk kemajuan rakyat dan negara. Justeru, Kementerian Pendidikan menerima peruntukan RM60.2 bilion atau 19.1 peratus daripada keseluruhan perbelanjaan. Daripada jumlah itu, sebanyak RM652 juta disediakan oleh kerajaan bagi tujuan menaik taraf dan meyelenggara semua sekolah di seluruh negara.⁶ Belanjawan tersebut jelas menunjukkan bahawa kerajaan Malaysia menerusi Kementerian Pendidikan sangat komited untuk membawa pendidikan ke tahap yang lebih tinggi dan setanding dengan negara maju. Di peringkat sekolah, komitmen itu antara lainnya dihuraikan dalam Pelan Induk Pembangunan Pendidikan (PIPP) 2006-2010 oleh Kementerian Pelajaran Malaysia pada tahun 2006. Manakala di peringkat tinggi pula, komitmen itu diperjelaskan dalam Pelan Strategik Pengajian Tinggi Negara oleh Kementerian Pengajian Tinggi (KPT) pada tahun 2007. Matlamat Kedua-dua pelan ini adalah untuk membangunkan satu sistem pendidikan yang berkualiti.⁷

Nik Aziz Nik Pa dan Noraini Idris dalam buku bertajuk *Perjuangan Memperkasakan Pendidikan di Malaysia*, menjelaskan bahawa dalam era globalisasi, cabaran yang dihadapi oleh institusi pendidikan negara kita adalah untuk meningkatkan kualiti institusi secara menyeluruh bagi mengekalkan keyakinan rakyat pada tahap yang lebih tinggi terhadap kecemerlangan institusi tersebut. Kualiti pendidikan yang ditawarkan dan status institusi pendidikan tidak dapat disembunyikan daripada pengetahuan umum sebab terdapat pihak yang membuat perbandingan dan penarafan institusi pendidikan secara global dan menyebarkan

⁵ *Belanjawan 2015*, Dipetik dari <http://www1.treasury.gov.my>., pada 25 November 2018.

⁶ *Belanjawan 2019*, Dipetik dari <http://www1.treasury.gov.my>., pada 25 November 2018.

⁷ Nik Azis Nik Pa dan Noraini Idris, *Perjuangan Memperkasakan Pendidikan di Malaysia: 50 Tahun*, Kuala Lumpur: Utusan Publication & Distributors Sdn. Bhd., 2008, hlm. 4.